

»Doktor Orangutan«

V svojem zverinjaku sem spustil orangutane v veliko dvorišče, ki je bilo obdano z visoko ograjo in prepeto z mrežami. V njihovo družbo sem spustil tudi tri tapirje in kopico malih opic, enega škrate makija,* enega zelo mladega malajskega medveda in prtljkavega mošusnega jelena.**

Med vsemi je bil najbolj krotek veliki orangutan. Imel je — bog vedi zakaj — to posebno veselje, da je vse obtipal, obvohal in pregledal. Tapirji in vepri so si to kar najbolj odločno prepovedali, prtljkavi jelen in tudi mladi medved se temu nista upirala, male opice pa sploh ni vprašal za dovoljenje. Te je močni gospod kar zagrabil za kratke zadnje noge, ne meneč se za njihovo kričanje, in jim pregledoval kožo, ušesa, nos in usta. Posebno ga je zanimalo, kaj so nosili drugi v vrtnih torbah in po čem jim je dišalo iz ust. Pri tem jim je na široko razprl čeljusti in vtaknil nos v žrelo; ako ga je katera malih opic pri tem ugriznila, jo je seveda nagradil s krepko zaušnico.

S čuvaji se je »Dik« — tako sem bil krstil orangutana — razumel zelo dobro; tudi te je temeljito preiskoval, kadar so prišli na živalsko dvorišče.

Nekega jutra me je silen hrup zvabil z ležišča. Dik si je bil z nekim tapirjem v laseh, ker slednji ni privolil, da bi mu opica s prstom vrtala globoko v ušesu. Boj se je razširil in kmalu so bile opice, male in velike, zapletene med seboj in z drugimi živalmi v splošno ravsanje in kavsanje.

Bič in vodni curki so kmalu vse pomirili, in bojevniki so si potem oblizovali večje in manjše rane.

Najprej sem si moral sam obvezati prste, potem pa sem šel pregledovat svoje varovance. Neki mali gibbon*** je dobil tako velike rane, da sem ga moral usmrtiti. Velike opice so si tako raztrgale kožuhe, da smo nekaterim morali zašiti zijajoče rane. Tudi tapirji in ostale živali razen jelena so imele po nekoliko prask.

* Maki je mala žival iz družine polopic

** Mošusni jelen se imenuje po mošusu, ki ga izločajo neke živali iz posebnih žlez

*** Gibon je posebna opica

Pri šivanju in obvezovanju ran se Dik ni ganil od mene. Delal se je sila važnega, me večkrat prijel za roke, gubal svoje je itak dovolj nagubane ustnice in mi ves čas kazal z vsemi štirimi, kako moram stvar napraviti.

Nenadno glasno kričanje za mojim hrbtom je obrnilo mojo pozornost drugam. Videl sem, da se je bil Dik lotil morske mačke. Držal je ragljačo in močno se branečo opico z zadnjima rokama, ji odgriznil obvezo in ji tlačil mokro ilovico v pravkar očiščene rane. S silo smo morali bolnika iztrgati opičjemu zdravniku.

V naslednjih dneh je bil Dik izredno zaposlen. Velike opice so se branile, da bi jih zdravil. Vedno znova ga je bilo treba opozarjati. Najsi so čuvaji še tako pazili, orangutan je često našel priliko, da je ujel kako opico in ji bil za doktorja. Celo mallega medveda se je lotil.

Sprva sem mislil, da je vse skupaj le igra ali nagon posnemanja, a kmalu sem postal drugačnega mnenja.

Dik je zdravil po nekem premišljenem načrtu. Rane je umil z jezikom in mokrimi listi palme betelovega oreha. Okoli dvorišča je raslo različno drevje, tudi grmičje in trava, a nikdar ni Dik za svoja zdravljenja uporabljal drugih rastlin, kakor da je poučen o zdravilnem učinku imenovane palme.

Kako dober zdravnik je postal Dik po svojem nagonu, kaže naslednji dogodek: Nekega dne sem opazil, da sedi »doktor« žalošno na svojem velikem hlođu in poveša glavo. Bil je bolan. Potipal sem mu žilo. Roka mu je bila vroča, žila mu je utripala zelo neenakomerno.

»Kaj ti je, Dik? sem ga vprašal. Kakor da me razume, je brž odprl usta; ničesar ni bilo videti. Dali smo mu juhe, ricinovega olja in kodeina.

Ko sem zvečer pregledoval živali, se Dikovo stanje še ni nič izboljšalo. Velel sem ga prenesti v hišo, ker so bile noči na dvorišču hladne.

Ko sem ga večkrat potrkal po prstih in nad njim zakričal, se je spravil za moj hrbet in bil po vsem videzu miren.

Naslednje jutro je Dik izginil iz sobe. Sedel je zunaj na dvorišču, se sončil in si držal obe roki na levem licu. Ko sem stopil bliže, sem z začudenjem opazil, da si je bil pomazal levi del oblčja z mokro ilovico in si z obema rokama tiščal velik kos ilovice na levo spodnjo čeljust, a tudi usta je imel polna zemlje. Žalostno se je ozrl vame, pogledal vprašujoč na moje roke in pričel govoriti, pri čemer mu je ilovica polzela preko čeljusti. Zdaj sem videl, da mu je levo lice otečeno.

Imel je veliko zobno otekline, ki si jo je zdravil z mrzlo ilovico. Čez tri dni si je sam izdrl bolni zob in mi ga ves vesel prinesel pokazat.

Dik si je dosledno preganjal čas s tem, da je iskal bolečine drugih živali. Bil je prvi, ki je spoznal, da je obolela ena od sirot orangutanov, omenjenih že v začetku zgodbe. Jetika. Dik je kakor mati ves dan prenašal malega sem ter tja. Bolnik je iskal toplino in jo je našel ob »zdravnikovem« kuštravem kožuhu. Ko je Dik zapazil, kako dobiva bolnik trikrat na dan zdravila, si je skušal prilastiti steklenico z zdravilom, da bi krmil malega prijatelja. To je postalo usodno. V svoji pregoreči marljivosti je iztaknil nekega dne steklenico s kreolinom. Ker je menil, da je vse, kar je v steklenicah, zdravilo, mu je s silo odprl usta in mu vtil jedko razkuževalno tekočino v goltanec. Pol ure kasneje je bolnik nehal trpeti. Ta dogodek me je spomnil na staro zdravniško šalo: »Operacija je sicer uspela, a bolnik je umrl.«

Eno pa se nikakor ni dalo utajiti: Dik je vselej spoznal, kdaj je kaka žival obolela. Potem se je na vse načine trudil okoli bolnika. Če ni našel drugih zdravil, ga je skušal razvedriti z raznimi šalami. Na čuden način je Dik tudi spoznal, če sem obolel jaz ali kateri strežajev. Ob taki priliki je bil tako zelo pozoren, da smo ga morali siloma goniti od sebe. Čeprav orangutan proti navadi svojih rojakov ni bil niti malo sladkosneden in tudi nikoli ni kradel, sem ga vendar nekoč zasačil, ko je baš pogoltnil pest kroglice kinina. Zelo mi je zameril, ko sem mu dal sredstvo za bruhanje in ga ščegetal z dolgim pavovim peresom v goltanec, da sem ga tako prisilil, da je vrgel kroglice iz sebe.

Neki nadležni gost, belgijski trgovec, je nekoč skrivaj dal Diku litrsko steklenico araka.* Orangutan se je opil, zbolel, se prekucnil z lončeno skledo z nekega stopnišča in se ranil. Več tednov je bil v življenjski nevarnosti. Globoka rana v prsni, zaradi katere so se vnela tudi rebra, se ni hotela zaceliti. Ginljivo je bilo gledati, kadar smo ga obvezovali. Vedno je pomagal, kolikor je mogel in znal. S svojimi rjavimi prsti je držal rano razprto, ko smo mu jo čistili. Nikoli ni poskušal gristi in nam je bil hvaležen za postrežbo. Ko si je opomogel, se je takoj jel zopet ukvarjati z drugimi živalmi in pomagal vsem bolnikom.

Dika so spravili v zoo v Rio de Janeiro. Pisal sem ravnatelju zoa, naj da orangutanu mnogo svobode in naj ga pusti v družbi drugih živali, ker je »doktor« Dik za vsak zoološki vrt pravej zaradi tega posebno dragocen, ker vselej opozarja ljudi, kadar kaka žival oboli.

Mojega dobro mišljenega nasveta pa žal niso upoštevali. Zaprli so Dika v kletko in ga pustili samega. Ze po nekotikih tednih je postal otožen in je duševno popolnoma okrnel, ker se ni nihče bavil z njim. Po treh mesecih je umrl; pravili so, da na črevesnem katarju. Jaz pa trdim, da je umrl iz otožnosti!

Na njegovi kletki se je blestela tablica z napisom:

»Pozor! Zelo popadljiv! Grize!«

Ubog! »doktor« Dik, ki ni nikoli niti poskusil koga ugrizniti!...

* Arak je neke vrste žganje